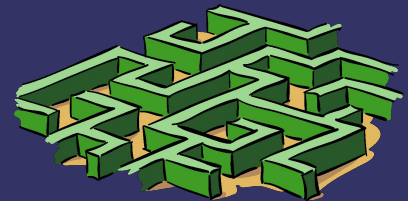
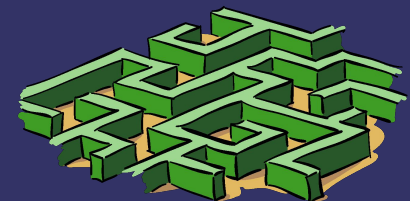

Қоғамдық шаруашылық нысандары.

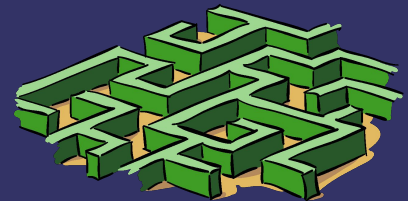

- **Жоспар:**
- Тауар шаруашылығының пайда болу шарттары мен себептері
- Натуралдық шаруашылық ерекшеліктері
- Тауарлы шаруашылық ерекшеліктері

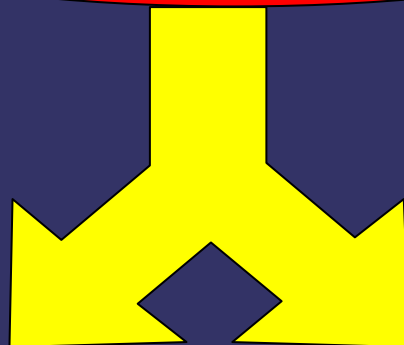

Мақсаты:

Қоғамдық шаруашылықтың
нысандарын, натуралды
шаруашылықтың тауарлы
шаруашылықтан айырмашылығын
түсіндіру

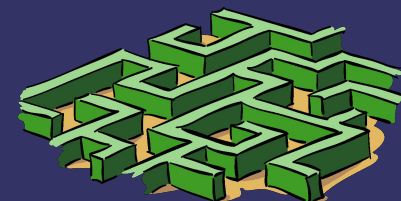

**ҚОҒАМДЫҚ
ШАРУАШЫЛЫҚ**

**Натуралды
шаруашылық**

**Тауарлы
шаруашылық**

⇒ **Натуралды шаруашылық:**

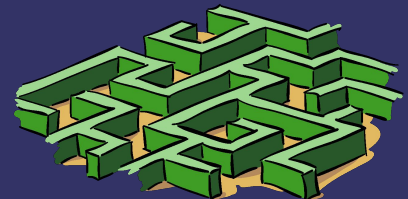
⇒

⇒ **-Қоғамдық өндірісті ұйымдастырудың ең ертедегі түрі.**

⇒ **-Адам өзі үшін өнім өндіреді және өзі пайдаланады.**

⇒ **Тауарлы шаруашылық:**

⇒ **-Өндірген өнімді тауар ретінде басқа адамдарға сату**

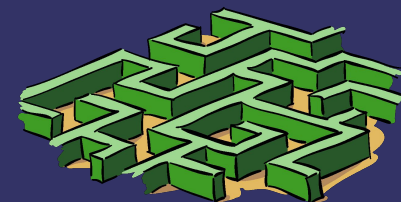

**Тауар өндірісінің пайда болу
себептері**

**қоғамдық еңбек
бөлінісінің пайда
болуы**

**тауар өндіруші-
лердің шаруашылықтық
оқшаулануы**

**жеке меншіктің
пайда болуы**

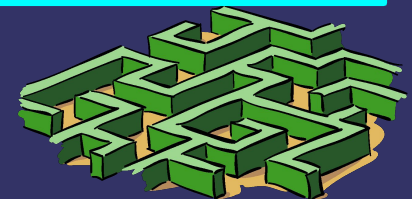

Тауар өндірісінің сипатты белгілері

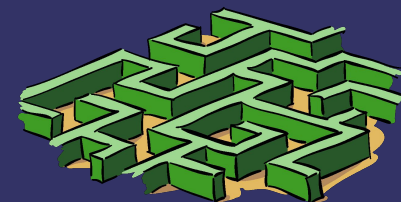
Ұйымдастырушылық-
экономикалық
қатынастардың ашық
жүйесі

Кәсіпорындар-
дың маман-
дандырылу
дәрежесіне
тәуелді; өнді-
рістік күштер
процесіне бай-
ланысты

Өндіріс пен тұтыну
арасында жанама,
экономикалық
байланыстар бар.
Экономикалық қа-
тынастар нарық
арқылы орна-
тылады

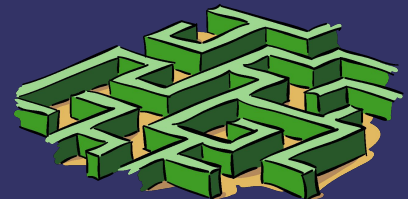
- ➔ Тауар өндірісінің 2 түрі бар: **жай** және **капиталистік**.
- ➔ **Жай тауар өндірісінде** өнім тауар өндірушінің өзіндік еңбегімен жасалады.
- ➔ **Жұмыс күшін жалдау жоқ.**
- ➔ **Капиталистік тауар өндірісінде** өнімді өндіріс құрал-жабдығы жоқ жалдамалы жұмысшы жасайды

АҚША

- ⇒ *Кез-келген уақытта басқа бір тауарларға затқа айырбастала алатын жалпылама эквивалент*
- ⇒ **Аристотель:** “ақша – бұл белгілі шарт, адамдар арасындағы келісім нәтижесі”
- ⇒ **Томас Мэн:** “алтын мен күміс өзінің табиғатына қарай және олардың табиғи қасиетінің күш-қуаты бойынша – ақша болып табылады”
- ⇒ **Пол Самюэльсон:** “ақша – бұл әлеуметтік шарттылық ”

Ақша жүйесінің элементтері

Ақша бірлігі

Елдегі бірлік ретінде қабылданған ақша мөлшері

Баға ауқымы

Елде ақша бірлігі және оның құрылымдық бөлігі болып саналатын ақша металының салмақ мөлшері

Эмиссиялық жүйе

Ақша мен бағалы қағаздарды шығаратын мекемелер

Ақша түрлері

Тауарлы (алтын), қағаз, несие ақша, тиын

Ақша жүйесінің институттары

Ақша айналымын реттейтін мемлекеттік және мемлекеттік емес мекемелер

Ақшаның 3 түрі:

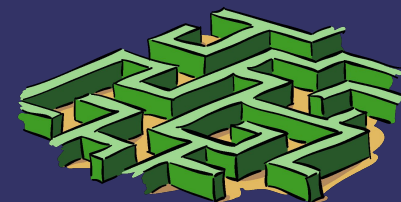
- 1. Металл ақшалар**
- 2. Қағаз ақшалар**
- 3. Несиелік ақшалар**

Ақшаның типтері:

- 1. Биметаллизм**
- 2. Монометаллизм**

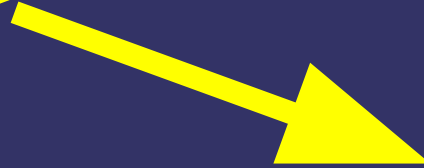
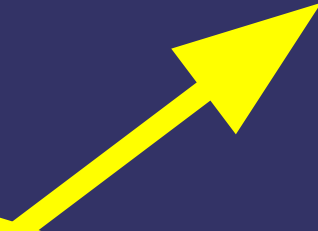
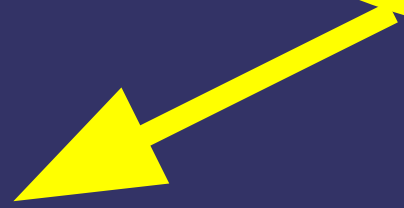
Ақшаның қасиеттері:

- 1. жалпыға тікелей айырбастау формасы**
- 2. құның дербес формасы**
- 3. заттың сыртқы өлшемі**

Құн өлшемі

Айналым құралы

**Төлем
құралы**

**Қор жинау
құралы**

**Әлемдік
ақшалар**

*Ақша айналымының жылдамдығы -
қолдан қолға өтетін ақша
шапшандығы:*

$$V = PY/M$$

V — ақша айналымының
жылдамдығы

P — баға деңгейі

Y — өндірілген өнім мөлшері

M — ақша мөлшері

